

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΖΑΧΑΡΩΦ 2016

στις ακτιβίστριες Nadia Murad Basee Taha και Aji Bashar

ΜΕΡΟΣ Α'

Γράφει η Νίκη Καλτσόγια

Ισως το 2016, που έκλεισε πριν από λίγες μέρες, να ήταν ο πιο τραγικός χρόνος διάψευσης όλων των ελπίδων, που διακπύχθηκαν με τρόπο πανηγυρικό με την έλευση του 21ου αιώνα. Πέρα από την οικονομική κρίση που μαστίζει πολλές χώρες και κυρίως τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου και μεταξύ αυτών και τη χώρα μας, τα τύμπανα ενός τρίτου ακήρυχτου παγκοσμίου πολέμου ηχούν ασταμάτητα. Ενός πολέμου που εκτυλίσσεται σε χώρες του Ισλάμ σ' όνομα της θρησκείας, αλλά σ' αυτόν εμπλέκονται και οι μεγάλες δυνάμεις της Δύσης. «Η επιστροφή του Θεού», ενός Θεού εκδικητή σπέρνει τον όλεθρο όχι μόνο στις χώρες του Ισλάμ, αλλά και στη Δύση, με ανελέητα τρομοκρατικά χτυπήματα με εκατοντάδες νεκρούς. Δεν είναι μόνο ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία, χώρα με πλούσια πολιτισμική παράδοση και οικονομική ανάπτυξη που σωριάζεται σε ερείπια, αφήνοντας τα χαλάσματα ενός μακραιώνου πολιτισμού, που σπρώχνει χιλιάδες ξεριζωμένους από τις εστίες τους, σ' έναν αφιλόξενο δυτικό κόσμο. Η ζωή και η ανθρώπινη αξιοπρέπεια πνίγεται στα νερά της Μεσογείου και κουρελιάζεται στα σύρματα των συνόρων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ήταν γνωστές οι θρησκευτικές διαφορές στις χώρες του Ισλάμ, όμως όσο κρατούσαν τα αυταρχικά καθεστώτα στο Ιράκ και στη Συρία έπνεε άνεμος ελευθερίας και εκσυγχρονισμού, κυρίως στο οικογενειακό δίκαιο, αλλά και δυνάμεις φεμινισμού που επεδίωκαν την απελευθέρωση των γυναικών από τα παραδοσιακά στερεότυπα. Όμως όλα χάθηκαν μετά την κατάρρευση του αυταρχικού καθεστώτος στο Ιράκ και τον κλονισμό του στη Συρία. Και βέβαια οι μεγάλες δυνάμεις, όπως άλλωστε σε όλη την παρουσία τους στην ιστορία, επεδίωκαν τα δικά τους εθνικά και οικονομικά συμφέροντα. Όλα αυτά είχαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη των πιο ακραίων θρησκευτικών εντάσεων στις χώρες αυτές, με τη δημιουργία του Ισλαμικού Κράτους, γνωστού πλέον ως ISIS, που μάχεται με μια πρωτόγνωρη βαρβαρότητα για την επικράτηση των πιο ακραίων δογμάτων του Ισλαμισμού. Και αυτή η βαρβαρότητα που στηρίζεται στο Κοράνι, που με πολύ σημαντικές μελέτες απέρριπταν μεγάλοι σύγχρονοι ισλαμιστές διδάσκαλοι και στη

Δύση, είναι η σημερινή πραγματικότητα. Βαρβαρότητα που εκδηλώνεται με γενοκτονίες που φέρνουν μνήμες του 20ού αιώνα, αλλά και πράξεις τρομοκρατίας με χιλιάδες θύματα και στις μεγάλες χώρες της Δύσης. Συνέπεια όλων αυτών των τραγικών φαινομένων είναι η εκτίμηση πολλών ότι ζούμε έναν τρίτο ακήρυχτο παγκόσμιο πόλεμο, οι συνέπειες του οποίου είναι ορατές σε πολλές, και κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες της Δύσης. Ξενοφοβία, ρατσισμός, ανάπτυξη ακραίων δεξιών, φασιστικών ιδεολογιών και κομμάτων, κλείσιμο συνόρων, ακύρωση αρχών και νομικών δεσμεύσεων που στηρίζονται σε βασικές συνθήκες, αποσχιστικές τάσεις από το οικοδόμημα της Ενωμένης Ευρώπης, που πολλοί πλέον μιλούν για διάλυσή του. «Το έθνος-κράτος», «η εθνική ταυτότητα» είναι οι αξίες που τείνουν να ακυρώσουν τη μεγάλη προσπάθεια οικοδόμησης της Ενωμένης Ευρώπης.

Σ' αυτόν τον εφιαλτικό κόσμο του 2016, η χρονιά έκλεισε με ένα μήνυμα ελπίδας. Ελπίδας από μια συνείδηση που φαίνεται να βρίσκεται σε εγρήγορση και να καλεί απεγνωσμένα σε αφύπνιση και δράση. Είναι η απονομή του Βραβείου Ζαχάρωφ, στο όνομα του μεγάλου Ρώσου πυρηνικού επιστήμονα και αντιστασιακού Αντρέι Ζαχάρωφ, που θεομοθετήθηκε το 1988 από το Ευρωπαϊκό Κοι-

νοβούλιο και απονέμεται κάθε χρόνο σε πρόσωπα και οργανώσεις ως αναγνώριση των αγώνων τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το βραβείο αυτό που θεωρείται ισάξιο του Νόμπελ Ειρήνης, έχει απονεμηθεί από το 1988 σε μεγάλες προσωπικότητες. Για το 2016 επελέγησαν μεταξύ άλλων υποψηφίων δύο κοπέλες ακτιβίστριες από την κοινότητα των Γεζίντι του Ιράκ, η Nadia Murad Basee Taha και η Aji Bashar

Η επιλογή ήταν δύσκολη. Όμως η τελική επιλογή απονομής του στις δύο αυτές κοπέλες –και μάλιστα ομόφωνα– ανταποκρίνεται κατά τρόπο μοναδικό στους σκοπούς του βραβείου. Και οι δύο είναι μάρτυρες της πιο ακραία αποτρόπαιης μεταχείρισης ανθρώπου από άνθρωπο, αλλά και υποδείγματα δύναμης αντίστασης στην υπηρεσία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και μάλιστα των δικαιωμάτων των γυναικών, που, παρά τις όποιες κατακτήσεις ισότητας και της ύπαρξης ειδικών θεσμικών πλαισίων διεθνούς δικαίου, η θέση τους παραμένει στο περιθώριο, ιδιαίτερα στη σημερινή περίοδο της κρίσης. Όμως η πιο απάνθρωπη βία και κατοποίηση των γυναικών γίνεται σήμερα στις χώρες του Ισλάμ Ιράκ και Συρία, όπου οι θρησκευτικοί πόλεμοι ξεπερνούν σε βαρβαρότητα, κυρίως σε βάρος των γυναικών, και την πλέον ακραία νοσηρή φαντασία.

Σ' αυτά ας προσθέσουμε και το δράμα των προσφύγων στους καταυλισμούς φιλοξενίας τους και κυρίως των μικρών κοριτσιών που γίνονται θύματα εκμετάλλευσης από τις ίδιες τις οικογένειές τους. Με οικονομικά ανταλλάγματα πουλιούνται σε νέφους σε ηλικιωμένους άνδρες με τη μεσολάβση επιτήδειων διακινητών. Το δράμα αυτών των νεαρών κοριτσιών, παιδιών θα λέγαμε καλύτερα, είναι συγκλονιστικό. Και δε σταματά στην αγοροπωλησία. Η προστασία τους μετά το "γάμο" είναι ανύπαρκτη. Δεν έχουν δικαίωμα ασύλου ως "έγγαμες" στις χώρες της Ευρώπης, αλλά διώκεται ο άνδρας ως ενήλικας! Δηλαδή δύο φορές ο βιασμός, έστω και διαφορετικός.

Και το πρόβλημα αυτό έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις. Αρκεί μια περιήγηση στο Ιντερνετ για να αντιληφθεί κανείς ότι η βαρβαρότητα κατά των γυναικών που εκδηλώνεται στις εμπόλεμες χώρες του μουσουλμανικού κόσμου είναι το στίγμα του 21ου αιώνα. Ειδικά στο θέμα των γάμων ανηλικών στους καταυλισμούς των προσφύγων και όχι μόνο στη χώρα μας, ο αρμόδιος υπουργός δήλωσε ότι «πρέπει να παρθούν μέτρα». Αλλά τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για το καθεστώς των προσφύγων προβλέπουν συμβάσεις του διεθνούς δικαίου. Ειδικά όμως μέτρα για την προστασία των γυναικών, πέραν των όσων επιτάσσει η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Ανισοτήτων σε Βάρος των Γυναικών, του 1979, η περίφημη CEDAW, επιτάσσει και η πρόσφατη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης του 2011, η οποία έχει ήδη υπογραφεί από 34 μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης - μεταξύ αυτών και την Ελλάδα- και έχει τεθεί σε ισχύ το 2014. Οι διατάξεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης του 2011, όπως είναι ευρύτερα γνωστή, στα 81 συνολικά άρθρα της, καλύπτουν όλα τα θέματα που αφορούν την προστασία των γυναικών και κυρίως προβλέπουν τη λήψη ειδικών μέτρων προστασίας τους, ακόμα και θετικών, τα οποία, κατά το άρθρο 7, παρ. 3, του II Κεφαλαίου «Ολοκληρωμένες πολιτικές και συλλογή δεδομένων» δεν θεωρούνται «διακριτική μεταχείριση».

(Η συνέχεια στην έκδοση της Τρίτης)